

[Hans Bjerregaard.]

at bygge et andet sted, er det selvfølgelig deres egen opgave at sørge for og afholde omkostningerne ved at få bragt de forhold i stand, der bliver forlangt, for at de kan få lov til at opføre et hus og bo det pågældende sted. Det får de jo bl.a. rigelige penge til, når de nu får 60.000 kr. som skattefri bundgrænse.

Hr. Svend Haugaard talte om, at landsbyerne var i vanskeligheder, før by- og landzonenloven blev gennemført. Det er da meget muligt, men vi gør da i hvert fald ikke vanskelighederne mindre ved at indføre en by- og landzonenlov, som giver de mennesker, der ikke er interesseret i, at der sker en stor udvikling i én del af kommunen, men vil have det i en anden del af kommunen, mulighed for med hjemmel i by- og landzonenloven at sige: vi stopper udviklingen dér og flytter den et andet sted hen.

Nu så jeg jo i aviserne for nogle dage siden, at der skal ofres en del milliarder kroner på at få undersøgt miljøet ude i landsbyerne. Jeg vil regne med, at det er staten, der skal betale. Der er jo et godt gammelt ord, der siger: ham staten har jo penge nok.

Hr. Buchart Petersen talte om trivsel og miljø. Men trivsel og miljø er ikke noget, man fremskaffer ved at lave restriktioner. Trivsel og miljø er noget, de mennesker, der bor på stedet, selv skaffer.

Og når hr. Buchart Petersen taler om jordforbindelse og om, hvor de folk kommer fra, der har fremsat forslaget, må jeg sige: nu har der gået nogen herinde i så og så mange år, der ikke kan finde ud af det, men så kan jeg berolige hr. Buchart Petersen med at sige, at vi har den store fordel, at vi har jordforbindelsen, for vi har indtil for 2 måneder siden været vant til at slås med de her problemer hver eneste dag, og vi gør det endnu.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om fysisk planlægning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter

jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af dags dato meddeler ministeren for kulturelle anliggender, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om folkebiblioteker.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Erhvervsudvalget:

Udtræder: Kaj Larsen

Ny stedf.: Gede

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ministeren for kulturelle anliggender (Nathalie Lind):

Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om folkebiblioteker.*

Lovforslaget er på så godt som alle afgørende punkter identisk med det lovforslag om folkebiblioteker, som under den forrige regering fremsattes her i tinget den 7. februar 1973. Dette lovforslag nåede i samlingen 1972-73 kun at komme til 1. behandling her i tinget og en derpå følgende behandling i kulturudvalget.

Den nuværende regering har fundet det ønskeligt og nødvendigt, at forslaget på ny fremsættes, men dog med visse mindre ændringer, ikke alene fordi en revision og en ajourføring af dette lovområde er påkrævet, således som det også har fundet udtryk i den gældende lovs bestemmelser om lovens revision, men også fordi en gennemførelse af lovforslaget må ses som et led i den nuværende og de seneste regerings bestræbelser på at gennemføre ændringer i byrdefordelingen mellem stat og kommuner på dette og en række andre til dels beslægtede lovområder.

Som følge af lovforslagets i princippet uændrede karakter vil tingets behandling af det i samlingen 1972-73 fremsatte forslag til folkebibliotekslov i alt væsentligt kunne tages som udgangspunkt for den forestående behandling af forslaget. Det vil endvidere være muligt at tage hensyn til de mellemliggende drøftelser i offentligheden om bibliotekslovforslaget, som jo har påkaldt en betydelig interesse såvel i fagkredse og kom-

[Nathalie Lind.]

muner som i offentligheden i almindelighed.

Jeg finder det imidlertid rigtigst, at hovedsynspunkterne vedrørende lovforslaget på ny ridses op, ligesom jeg vil knytte nogle enkelte bemærkninger til de vigtigste bestemmelser, hvorved det nu fremlagte forslag afviger fra det i forrige samling fremsatte.

Som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, indeholder dette en fuldstændig revision af den gældende lov nr. 171 af 27. maj 1964 om folkebiblioteker m. v. med det specielle sigte at tilpasse folkebibliotekernes struktur til den ændrede kommunale og amtskommunale struktur.

Ligesom det i forrige samling fremsatte forslag — men i modsætning til den gældende lovgivning — indeholder lovforslaget ikke regler om refusion til kommuner eller amtskommuner, idet det hidtidige lovbundne specialtilskud til biblioteksformål bortfalder, og det forudsættes, at statens tilskud fremtidig henføres under det generelle tilskudssystem efter objektive kriterier — det såkaldte bloktilskud — med hjemmel i lovgivningen om tilskud til amtskommuner og kommuner og udligning mellem disse — altså i det hele på linje med de forslag, der er fremsat af de seneste regeringers byrdefordelingsudvalg.

Som det vil være folketetinget bekendt, sigter disse forslag på at tilvejebringe sådanne ændringer af byrdefordelingen mellem staten og kommunerne på dette og en række andre områder, at der derved skabes en bedre udligning mellem kommunerne og et sammenfald af de kommunale dispositioner og det økonomiske ansvar herfor.

Som en konsekvens af disse decentraliseringsbestrebelse er der endvidere ved lovforslagets udformning lagt vægt på, at de for folkebibliotekerne fastsatte standarder og normer begrænses i videst muligt omfang.

Under forberedelsen af det fremlagte lovforslag har jeg naturligvis haft lejlighed til at gøre mig bekendt med det materiale, som har været fremlagt under sagens behandling

indtil nu, og der er på grundlag heraf ved udformningen af forslaget taget hensyn til nogle af de under behandlingen fremkomne henstillinger og forslag. Det er min opfattelse, at forslaget — ikke mindst på det vanskelige område vedrørende standarder og normer — nu har fået en sådan afbalancering, at det må kunne vinde tilslutning fra de forskellige interesserede parter.

Jeg vil gerne nævne, at lovforslaget — ligesom det i foråret 1973 fremsatte lovforslag, men i modsætning til den nugældende lov — ikke indeholder bestemmelser om skolebiblioteker, idet disse ved et forslag til ændring af lov om folkeskolen vil blive søgt overført til folkeskolelovens område. Herom er der truffet aftale med undervisningsministeren. Det betyder ikke, at det mangeårige samarbejde mellem folkebibliotekerne og skolebibliotekerne ophører; det videreføres på en række områder, der nærmere aftales mellem folkebiblioteker og skolebiblioteker, idet disse sidste i øvrigt forsynes gennem de regionale centraler for undervisningsmidler, som vil blive søgt oprettet i henhold til lovforslaget om amtscentraler for undervisningsmidler, der forventes fremsat i tilslutning til den sidste år vedtagne lov om en landscentral for undervisningsmidler.

Under debatten her i tinget i foråret 1973 rejstes der kritik — i det væsentlige ud fra økonomiske synspunkter — af forslaget til lov om folkebiblioteker og de forslag vedrørende skolebiblioteker m. v., som har tilknytning til folkebibliotekslovgivningen. Jeg vil gerne til denne kritik bemærke, at der ved gennemarbejdelsen og udformningen af de respektive lovforslag er lagt den største vægt på — således som det bl. a. er kommet til udtryk i bemærkningerne til forslagene — at det absolut nødvendige samarbejde mellem hidtidige og nye organer eller institutioner på disse områder realiseres således, at dobbelt varetagelse af parallelle funktioner undgås. Frygten for „overlapping“ på dette område må i øvrigt mindskes meget betydeligt derved, at det statslige tilskud såvel til

[Nathalie Lind.]

folkebibliotekerne, herunder disses børneafdelinger, som til skolebibliotekerne fremtidig bliver ydet som bloktilskud, således at det økonomisk-administrative ansvar på dette område kommer til at hvile på den enkelte kommunalbestyrelse.

Det vil i øvrigt af lovforslaget og bemærkningerne fremgå, at den fremtidige folkebiblioteksordning sigter mod en ensartet og ligelig betjening af hele landets befolkning, idet forslaget som sit principielle udgangspunkt bygger på heltidsbiblioteker overalt. Sådanne biblioteker skal allerede efter gældende lov have en faguddannet heltidsbeskæftiget leder. Det er imidlertid klart, at en umiddelbar gennemførelse af dette princip ville volde vanskeligheder mange steder bl. a. som følge af bibliotekarmangelen, hvortil kommer nødvendigheden af, at der i de kommuner, hvor der ikke allerede er indført heltidsbetjening, sker en grundig planlægning af det fremtidige biblioteksvæsen, herunder en overvejelse af, om et biblioteksmæssigt samarbejde med andre kommuner vil frembyde en heldig løsning. Hertil kommer endvidere de økonomiske problemer ved gennemførelse af en heltidsordning inden for en relativ kort tidsfrist.

Under hensyn hertil har jeg fundet det rigtigst, at spørgsmålet om princippet realiseres tages op til overvejelse i folketingsåret 1978-79. Jeg henviser herom til forslaget § 20 og bemærkningerne hertil.

I forslagens formålsbestemmelse, § 1, er der — i forhold til det i foråret 1973 fremsatte lovforslag — foretaget den ændring, at ordene „audiovisuelle samlinger“ er erstattet af „andet egnet materiale“, der ganske svarer til formuleringen i den nugældende formålsparagraf. Der ligger i forslaget ikke nogen afstandtagen fra det synspunkt, at der ved andet egnet materiale forstås audiovisuelle samlinger, der stilles til rådighed for voksne og børn, men alene, at det ikke ved en for kategorisk præcisering af denne bestemmelse er tanken at forcere en udvikling på dette udgiftkrævende område. Jeg vil gerne fremhæve, at det overlades til kommunerne selv at afgøre, hvorledes samlingerne sammensættes og det omfang, disse bør have.

I sammenhæng hermed må man se den

nytilkomne bestemmelse i forslagens § 2, stk. 3, hvorefter det er overladt til den enkelte kommunalbestyrelse at afgøre, hvorvidt folkebibliotekerne skal udlåne audiovisuelt materiale og apparatur.

I forslagens § 3, stk. 2, hvorefter såvel hovedbibliotek som filialer skal omfatte samlinger for børn, er ordet „samlinger“ indsat i teksten i stedet for det i det tidligere forslag anvendte „afdelinger“, idet den nu foreslåede formulering findes at være i bedre overensstemmelse med de faktiske forhold ved mange folkebiblioteker.

I overensstemmelse med de i indledningen nævnte principper om den størst mulige begrænsning af standarder og normer i lovforslaget er det tidligere under § 6 medtagne punkt om fastsættelse af regler for åbningstidernes placering udgået af nærværende lovforslag. Det er fra kommunal side understreget, at kommunernes interesse i at holde bibliotekerne åbne også på tider, hvor brugerne har fri og derfor bedst tid til at benytte biblioteker, er åbenbar.

Lovforslagets kap. 3 omhandler centralbibliotekerne. Det er her foreslået, at der for hvert amt skal findes et centralbibliotek. De til centralbibliotekerne efter forslaget henlagte opgaver er en videreførelse af de hidtidige opgaver, men der vil herudover blive tale om en noget videregående rådgivningsvirksomhed især på faglige specialområder, som en del mindre biblioteker ikke selv har kapacitet til at varetage. Udgifterne til centralbiblioteksvirksomheden afholdes af amtskommunen, jfr. forslagens §§ 10 og 14. Bistand af biblioteksteknisk art, der hidtil er blevet ydet vederlagsfrit til deltidsbiblioteker, men mod vederlag til heltidsbibliotekerne, skal centralbiblioteket ifølge forslaget have betalt. Denne betaling kan ydes enten af vedkommende bibliotek eller af amtet, hvis dette ønsker på denne måde at støtte enkelte mindre kommunebiblioteker.

Udgifterne til bistand af biblioteksteknisk art, ydet til deltidsbibliotekerne, har efter de nugældende lovregler været dækket af det særlige tilskud til centralbibliotekerne fra stat og amt. Disse udgifter, som ved gennemførelsen af forslagens § 10, 2. pkt., skal afholdes af bibliotekerne selv, har det ikke været muligt for kommunerne at tage i betragtning ved udarbejdelsen af budget-

[Nathalie Lind.]

terne for året 1974-75, idet lovforslaget fremsættes på et tidspunkt, hvor de kommunale budgetter er vedtaget.

Det er derfor foreslået, at reglen om betalingsforpligtelsen for den bibliotekstekniske bistand, for så vidt angår deltidsbibliotekerne, ikke træder i kraft før den 1. april 1975, jfr. forslaget § 10, 2. pkt., og 19, 2. pkt.

De her omtalte udgifter til biblioteksteknisk bistand til deltidsbibliotekerne forudsættes i finansåret 1974-75 afholdt af amtskommunerne. Forhandlinger med amtsrådsforeningen herom og om generelle tilskud fra staten til amtskommunerne vil blive optaget snarest muligt efter vedtagelsen af lovforslaget. Disse forhandlinger vil kunne finde sted i forbindelse med de forhandlinger, som samtidig vil være nødvendige at optage med henblik på den nærmere beregning af udgifterne til biblioteksteknisk bistand for tiden efter 1. april 1975, jfr. nærmere bilag 1, pkt. 4, til lovforslaget.

Om forslaget kap. 4, kan jeg bemærke, at det nuværende bibliotekstilsyn hidtil har fungeret som et direktorat under ministeriet for kulturelle anliggender, og det foreslås derfor benævnt som sådant. Dette må også ses i sammenhæng med den foreslåede begrænsning af standarder og normer, hvorfor hovedvægten fremtidig lægges på den rådgivende, vejledende og koordinerende virksomhed fra direktoratet.

Som et led i det nødvendige samarbejde mellem folkebibliotekerne og undervisningsinstitutioner under undervisningsministeriet er der i forslaget § 16 optaget en ny bestemmelse om dette ministeriums repræsentation i biblioteksrådet. Som anført i bemærkningerne vil det formentlig være rimeligt, om ministeriet indvælger en repræsentant fra landscentralen for undervisningsmidler i biblioteksrådet, på samme måde som folkebibliotekerne er repræsenteret i landscentralens repræsentantskab.

Som en ny bestemmelse er der foreslået en suppleantordning for samtlige medlemmer af biblioteksrådet, jfr. forslaget § 16, stk. 2.

Bestemmelserne i forslaget § 18, der omhandler videreførelsen af biblioteksafgiften til danske forfattere m. fl. for benyttelsen af deres bøger i folke- og skolebibliotekerne,

er identiske med bestemmelserne i lovforslaget fremsat i foråret 1973.

Efter reglerne i den gældende lov har den samlede ydelse til danske forfattere m. fl. udgjort 6 pct. af statens samlede tilskud til folkebibliotekerne. Dette tilskudsgrundlag er ikke anvendeligt for fremtiden som følge af overgangen til bloktilskud, og da der endvidere har været rejst en række spørgsmål om kredsen af berettigede til at få del i de såkaldte „bibliotekspenge“, har jeg — på linje med den tidligere regerings forslag på dette punkt — valgt foreløbig at foreslå bestemmelsen udformet således, at den mest muligt svarer til den nugældende bestemmelse.

For forfatterne indebærer den nye bestemmelse den fordel, at de får et bestemt, dyrtidsreguleret beløb pr. bind, hvormed de er repræsenteret på disse biblioteker og således for fremtiden ikke er udsat for en nedgang i ydelsen pr. bind som følge af særlig stor tilgang af nye værker det enkelte år. Ydelsen pr. bind er endvidere foreslået fastsat til et beløb, der med det nuværende indekstal overstiger, hvad de tidligere har oppebåret. Jeg henviser i øvrigt om dette spørgsmål til § 18 i forslaget og til bemærkningerne hertil.

Et forslag til en ændret udformning af bestemmelsen, eventuelt indeholdende et forslag til en udvidelse af kredsen af berettigede til „bibliotekspenge“, vil først blive taget under overvejelse, når det i sommeren 1972 nedsatte bogmarksudvalg har afsluttet sit arbejde, og når forhandlinger med andre indehavere af ophavsretten til værker, der benyttes af disse biblioteker, er gennemført.

Med hensyn til de økonomiske virkninger af de i § 18 foreslåede bestemmelser henvises til bilag 1 til lovforslaget.

I forslaget § 19 er lovens ikrafttrædelsesdato fastsat til 1. april 1974. Såfremt det under lovforslagets behandling måtte vise sig at være en overvejende indstilling, at det ville være ønskeligt at give kommunerne bedre tid til at forberede nyordningen, vil jeg være åben over for en drøftelse om en senere ikrafttræden af loven.

Som ofte fremhævet er folkebibliotekerne et meget vigtigt led i det folkeligt-kulturelle arbejde, ikke mindst efter at de gennem de seneste år har kunnet påtage sig en række

[Nathalie Lind.]

af de opgaver, som i sin tid var tiltænkt kulturcentrene.

Med det nuværende tilskudssystem har det været muligt at tilskynde kommunerne til at fremme folkebibliotekernes mangeartede virksomhed og dermed den videre udvikling på dette område.

Ved gennemførelsen af det nu fremsatte lovforslag og de dermed forbundne strukturændringer lægges der et betydeligt ansvar på kommunerne for fortsættelsen og videreudviklingen af folkebibliotekernes virksomhed og betydning.

Jeg nærer imidlertid fuldt ud tillid til, at kommunerne vurderer løsningen af de mange folkeligt-kulturelle opgaver, som påhviler folkebibliotekerne, så højt, at den foreslåede nyordning ikke vil medføre nogen ændring i Danmarks stilling som et foregangsland på folkebiblioteksområdet.

Jeg skal derfor anbefale lovforslaget til folketingets velvillige behandling.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 12. februar kl. 13.30 med følgende dagsorden:

1) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af statsbanelov.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om luftfart.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen på Færøerne. (Ændring af skoledirektionens sammensætning).

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om Statens Uddannelsesstøtte.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviser første næstformand til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 15.07.